

Halogének és vegyületeik

1. A következő kérdésekre a halogénelemek (fluor, klór, bróm, jód) közül kell kiválasztani a megfelelő(ke)t. (A válasz „mindegyik” vagy „egyik sem” is lehet.)

a) Melyik halogénelem forráspontja a legalacsonyabb? Magyarázza anyagszerkezeti ismeretei alapján!

b) Melyik halogénelem képes oxidálni a bromidionokat? Melyik adat összehasonlítása alapján dönthető el ez? Válaszát indokolja! Írja fel a kérdésben szereplő (egyik) reakció ionegyenletét!

c) Melyik halogénelem képes oxidálni az alumíniumot? Írja fel a kérdésben szereplő (egyik) reakció egyenletét!

2. A következő kérdések a klór kémiai reakcióira vonatkoznak.

a) Klórgáz és egy szénhidrogén reakciójának terméke etil-klorid. Írja fel a reakció egyenletét! Nevezze meg a szerves kémiai reakció típusát!

b) A hipó úgy állítható elő, hogy nátrium-hidroxid-oldatba klórgázt vezetnek. Írja fel a kémiai reakció egyenletét! Mi a reakció során a klóratom(ok) szerepe? Húzza alá a megfelelő válasz(oka)t!

oxidálószer redukálószer Brönsted-féle sav Brönsted-féle bázis

3. A következő kérdések a hidrogén-halogenidekre vonatkoznak. (Egy-egy helyre több anyag megadása is szükséges lehet, illetve a válasz „egyik sem” is lehet!)

a) Melyik hidrogén-halogenid forráspontja a legmagasabb? Magyarázza anyagszerkezeti ismeretei alapján!

b) Melyik hidrogén-halogenid forráspontja a legalacsonyabb?

c) Egy hidrogén-halogenid $0,100 \text{ mol/dm}^3$ -es oldatának pH-ja nagyobb 1,00-nél. Melyik ez a vegyület?

d) Melyik hidrogén-halogenid sárgás színű?

e) Melyik hidrogén-halogenid vizes oldatából választ le az ezüst-nitrát sárgás csapadékot? Írja fel a kérdésben szereplő (egyik) reakció ionegyenletét!

(2014. május)

Megoldás: (14 pont)

1. **a)** Fluor (✓)
Indoklás: apoláris molekuláik között diszperziós kölcsönhatás alakul ki. (✓)
A diszperziós kölcsönhatás a kisebb moláris tömeg esetén kisebb. (✓)
b) A fluor és a klór (csak együtt 1 pont) **1 pont**
Adat: a bróm standardpotenciálja (✓)
kisebb, mint az bromidiont oxidáló halogénelemeké. (✓)
(Standardpotenciál helyett az elektronegativitással való magyarázat is elfogadható.)
Ionegyenlet: $F_2 + 2 Br^- = 2 F^- + Br_2$ vagy $Cl_2 + 2 Br^- = 2 Cl^- + Br_2$ **1 pont**
- c)** Mindegyik **1 pont**
Pl. $2 Al + 3 I_2 = 2 AlI_3$ **1 pont**
2. **a)** $C_2H_6 + Cl_2 = C_2H_5Cl + HCl$ **1 pont**
Reakciótípus: szubsztitúció (✓)
b) $2 NaOH + Cl_2 = NaCl + NaOCl + H_2O$ **1 pont**
(Két lépésben felírt egyenlet is elfogadható: $Cl_2 + H_2O = HCl + HOCl$ majd
 $HCl + HOCl + 2 NaOH = NaCl + NaOCl + 2 H_2O$)
A klóratom: oxidáló- és redukálószer (csak együtt 1 pont) **1 pont**
3. **a)** HF (✓)
Indoklás: erős hidrogénkötésekkel kapcsolódnak össze a HF molekulák. (✓)
b) HCl (✓)
c) HF (✓)
d) Egyik sem (✓)
e) HBr (✓)
és HI (✓)
Ionegyenlet: $Ag^+ + Br^- = \underline{AgBr}$ vagy $Ag^+ + I^- = \underline{AgI}$ (✓)
Bármely két (✓) jellel jelölt információért 1 pont, de összesen 7 pont